

Від чинного до нового КК

*Вячеслав НАВРОЦЬКИЙ,
член Робочої групи
з розвитку кримінального права*

Указ Президента України від 7 серпня 2019 р. №584/2019 «Питання комісії з питань правової реформи»:

Затверджений склад Робочої групи з питань розвитку кримінального права

Поставлене завдання: готувати та узагальнювати пропозиції стосовно змін до законодавства ...про кримінальну відповідальність (підпункт 2 пункту 2)

При цьому РГ:

□ визнає, що, здійснити розвиток усього кримінального права вона не в змозі. Це надто складний і об'ємний феномен... Тому об'єктивно РГ може здійснити внесок у зміни тільки до кримінального закону

□ вважає, що не можна обійтися лише змінами до чинного КК. Потрібно здійснювати повну кодифікацію відповідного законодавства, будувати його на нових засадах

Які ці «нові засади»?

Що слід розуміти під кримінальним правом?

Які його насувні завдання?

Переважаюча позиція

КРИМІНАЛЬНИЙ КОДЕКС – КОДЕКС СВОБОДИ!

1694-1778

1758-1794

Які підстави визнавати КК (і кримінальне право загалом) не засобом гноблення, примусу, заборон, а провісником свободи?

№1. КК визначає обсяг забороненого. Водночас, це означає, що він встановлює і обсяг не караного, є мірилом свободи.

№2. КК сам передбачає численні підстави для визнання незлочинними діянь, які формально є кримінально протиправними. Отже, він дає свободу діяти за певних обставин.

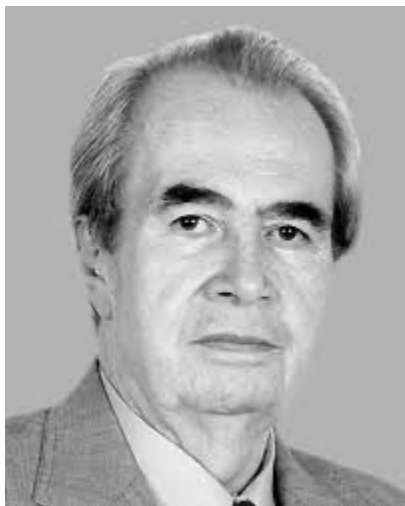
№3. КК передбачає відповідальність за посягання на права та інтереси людини суспільства, держави. Тим самим, він є гарантом їх реалізації – інструментом свободи.

При такому розумінні кримінального права:

Але чи є чинний КК «кодексом свободи», а якщо ні, то як його зробити таким?

Проф. Ф.Г.Бурчак: ставлення до права в Україні – це дивовижне поєднання:

- правового нігілізму;
- правового фетишизму;
- правового волюнтаризму.

Таке ставлення поширюється і на право кримінальне, на КК.

Вроджені та набуті вади чинного КК 2001 р.

- ✓ неузгодженість з іншими актами про відповідальність за публічні правопорушення (КК, КУпАП, інші акти):
- ✓ КК та інші акти не становлять єдиної системи:
- ✓ недостатні зв'язки з нормативно-правовими актами інших галузей:
- ✓ невиконання міжнародно-правових зобов'язань України:
- ✓ неузгодженість санкцій:
- ✓ засилля спеціальних норм;
- ✓ термінологічний хаос;
- ✓ наявність правозастосовних ситуацій, які неможливо вирішити на підставі чинного КК;
- ✓ відсутність стабільності.
- ✓ ...

«Такий Кодекс я не знаю, не розумію і не сприймаю!»

Можливі шляхи вирішення проблеми:

№1. Найпростіший – нічого не робити, «якось воно буде».

№2. Поміркований – підлатати чинний КК, створити нову редакцію КК 2001 р.

№3. Радикальний – провести повномасштабну кодифікацію.

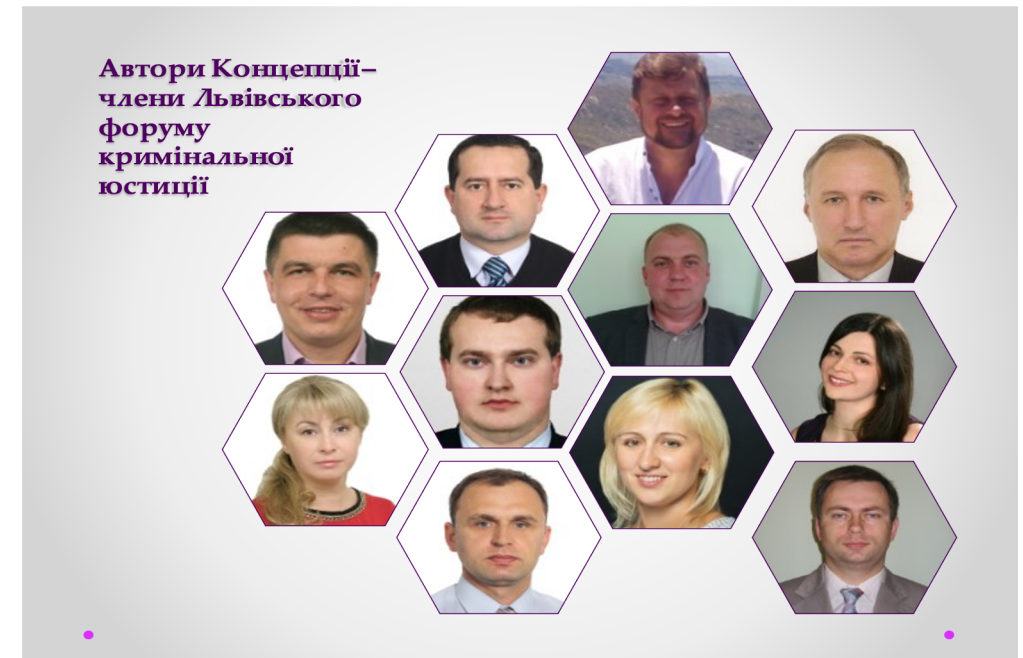
Pro et contra щодо кожного із варіантів.

«Бджола і архітектор»

**КОНЦЕПЦІЯ
РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНОГО
ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ**
<https://newcriminalcode.org.ua/concep>

- коротка
- повна.

Предтеча цього акту: **КОНЦЕПЦІЯ
РЕФОРМУВАННЯ ЗАКОНОДАВСТВА
ПРО ПУБЛІЧНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ В
УКРАЇНІ, 2010-2016**

Удосконалювати лише кримінальний закон неможливо у відриві від інших актів про публічні правопорушення. Необхідно готувати і КК, і Кодекс проступків і Кодекс адміністративних порушень.

Станом на сьогодні – кримінальні проступки включені в тіло КК

Основна ідея проєкту нового КК

Забезпечення справедливості у сфері кримінальної юстиції на нових засадах – класифікації правопорушень виходячи з виду заподіяної шкоди та встановлення типових санкцій

Подолання волюнтаризму законодавця.

Визначення співвідношення між тяжкістю кримінальних правопорушень за об'єктивним критерієм.

Уніфікація обставин, які підвищують або знижують ступінь тяжкості.

Перехід від відносин «державо-злочинець» до системи «потерпілий – держава – злочинець»

Засоби забезпечення реалізації принципів майбутнього КК

Обмеження щодо частоти змін до тексту КК.

Вирішення техніко-юридичних проблем: тлумачення понять, критерії визначення оцінних понять однозначність термінології (роди, часи, множина) закріплення правил кваліфікації, виділення у окремі пункти змістовних положень тощо);

Зміна співвідношення між положеннями Загальної та Особливої частини.

Мінімізація кількості спеціальних норм, норм про складені злочини та перехід до кваліфікації за сукупністю

Вичерпний перелік кримінально караних діянь.

Діджиталізація, системи підтримки рішень (щодо кваліфікації та визначення правових наслідків).

Стан підготовки проєкту нового КК

Редакція змінюється двічі на тиждень, на сайті <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code> явно рідше, але яким є цей Проєкт дізнатися можна.

Загальна частина презентована у вересні 2020 на пленарному засіданні (XIX) ЛФКЮ.

Особлива частина і весь КК хочемо показати у вересні 2021 на черговому (XX) пленарному засіданні ЛФКЮ

**Що зміниться з
прийняттям нового КК?**

**Скільки проіснує новий
КК?**